

PÕHJAVEEKOMISJONI ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn 24. september 2020, nr 184

Algus kell 15.00, lõpp kell 16.40

Juhatas: Kersti Türk

Protokollis: Kersti Türk

Võtsid osa PVK liikmed: Argo Jõelet, Andres Marandi, Marge Uppin, Siim Väikmann, Ingrid Vinn, Kersti Türk, Madis Metsur

Kutsutud: Kristiina Ojamäe (Keskkonnaagentuur), Maile Polikarpus (Eesti Geoloogiateenistus), Madis Osjamets (Eesti Geoloogiateenistus), Enn Karro (Eesti Geoloogiateenistus)

Päevakord:

1. Kanalisatsioonitorustike ehitamine veehaarde hooldusalasse.

2. Eesti Geoloogiateenistuse koostatud uuringuaruande „Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019“ arutelu ja kooskõlastamine.

1. Kanalisatsioonitorustike ehitamine veehaarde hooldusalasse.

Mitmetes endistes aiandusühistutes on probleemiks kujunenud ühiskanalisatsioonitorustike rajamine, kuna olemasolevate puurkaevude hooldusaladest on vaja läbi minna ja nende olemasoluga ei ole planeerimisel ja projekteerimisel arvestatud.

Arutelu:

Kersti Türk tutvustas kehtivat seadusandlust, mis reguleerib puurkaevude, puuraukude ja salvkaevude hooldusalal kehtivaid kitsendusi ning kirjeldas juhtumeid, kus ühiskanalisatsiooni torustike rajamine on keeruline, kuna pole arvestatud keskkonnaregistris olevate puurkaevudega endiste aiandusühistute piirkondades.

Arutelu toimus teemal, kas peaks veeseaduse § 154 lg 5 p 7 muutma leebemaks ja kas kanalisatsioonitorustike jt kanalisatsiooniehitiste rajamine ja nende olemasolu (kasutamine) võib kujutada reaalselt ohtu põhjaveele. § 154 lg 5 p t alusel on salvkaevu, puuraugu ja puurkaevu hooldusalal (kus ei ole sanitaarkaitseala nõuet) põhjavee saastumise vältimiseks keelatud tegevus, mis võib ohustada põhjaveekihi vee omadusi, sealhulgas kanalisatsiooni või reovee kogumissüsteemi rajamine ja heitvee või saasteainete pinnasesse juhtimine. Kanalisatsiooni rajamise all on mõeldud ka kanalisatsioonitorustike rajamist.

Varem olid veevõtukohta hooldusnõuded sätestatud VV määruses nr 99, mis ei olnud kohane tasand keelu sätestamiseks ja veehaarde hooldusala mõiste toodi veeseadusesse oktoobris 2019. Samuti kehtestati veeseaduses hooldusala moodustamise kord, ulatus ja seal kehtivad kitsendused. Võrreldes eelmise seadusandlusega on nüüd veeseaduses õigusselguse mõttes loetletud veehaarded ning muul otstarbel kasutatavad puurkaevud ja –augud, mille ümber hooldusala moodustatakse. Muudetud ei ole hooldusalal kehtivaid kitsendusi. Õigusselguse mõttes on muudetud ainult sõnastust ja esitatud hooldusalal keelatud tegevuste loetelu. Hooldusalal on keelatud igasugune tegevus, mis võib halvendada põhjaveekihi vee omadusi. Hooldusalal on keelatud ehitiste, millega kaasneb keskkonnaoht, ehitamine. Sellised ehitised on näiteks kanalisatsiooniehitised ja naftasaaduste hoidmisehitised.

Otsus:

Põhjaveekomisjon otsustas mitte toetada veeseaduse leebemaks muutmist veeseaduse 154 lg 5 p 7 osas, sest kanalisatsiooni või reovee kogumissüsteemide rajamine hooldusalasse võib ohustada põhjaveekihi vee keemilisi ja mikrobioloogilisi omadusi ja veevõtuks kasutatavaid rajatisi. Nii kanalisatsioonitorustike kui ka muude kanalisatsioonirajatiste (kanalisatsioonipumplad, kogumismahutid jne.) rajamine hooldusaladesse kui ka nende kasutamine on potentsiaalne oht põhjaveele ja puurkaevu tehnilisele seisundile (konstruktsioonile, mantelkorutagusele tsementatsioonile jne.). Nagu näitavad erinevad juhtumid, ei ole välistatud kanalisatsioonitorustike ummistused ja rikked hooldusaladel. Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniga piirkondades tuleks eelistada selliste puurkaevude, mille vett regulaarselt ei tarbita, nõuetekohast lammutamist. Selliste kaevude sulgemise vajadusega tuleb arvestada arendusprojektide koostamisel.

2. Eesti Geoloogiateenistuse koostatud uuringuaruande „Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019“ arutelu ja kooskõlastamine.

Eelmisel põhjaveekomisjoni istungil 14.08.2020 otsustas komisjon uuringuaruannet mitte kooskõlastada, kuna aruandes oli puudujääke ja oli vaja teha täiendusi ning parandusi. Lepiti kokku, et pärast aruande parandamist ja täiendamist vastavalt komisjoni liikmete kommentaaridele ja küsimustele ning istungil arutatule esitab uuringu tegija aruande uuesti põhjaveekomisjonile tutvumiseks ja kooskõlastamiseks.

Arutelu:

Põhjaveekomisjoni liikmete poolt tehtud kommentaarid ja esitatud küsimused olid uuringu tegijale varem saadetud.

Andres Marandi tegi esitluse põhjaveekogumite seisundite hindamise tulemustest ja võrdlusest eelmise veemajanduskava perioodi hinnangutega ning eelmisel istungil esitatuga. Põhjaveekogumite seisundeid on hinnatud vastavalt 2013. aastal koostatud põhjaveekogumite seisundi hindamise metoodikale ja Euroopa Komisjoni vastavale juhisele Guidance Document No.18 Guidance on Groundwater Status and Trend Assessment. Lisaks aruande põhitekstile oli parandusi ja täiendusi tehtud ka lisades, mis sisaldasid tabeleid ja graafikuid ning kirjeldasid üksikasjalikult iga põhjaveekogumi kohta tehtud hindamise üheksat testi. Iga põhjaveekogumi kohta on vastavas lisas testide läbiviimise detailid ning koondjoonis. Põhjaveekogumite hindamise aluseks olnud keemilise seisundi andmestik koosneb näitajatest, mis on määratud aastatel 2014-2019 ja 2007-2009. 2007-2009 a. andmeid kasutati lähtetaseme määramiseks.

Uuringuaruandes tehti järgmised põhilised muudatused: kui ei ole tõestatud inimõju, siis liigitus põhjaveekogum halvast seisundist heaks (ohustatuks); lisati nitraaditundliku ala seirekaevud riiklikele põhjaveekogumite seirekaevudele; koostati ülevaatekaardid kõigile põhjaveekogumitele; trendide hindamisel arvestati olulist kasvu (statistiliselt oluline – $p < 0,05$); muudeti I testi metoodikat.

2020. testide tulemusena liigitus 31 põhjaveekogumist:

- **8** seisnud **halvaks** (PVK2; PVK6; PVK7; PVK11; PVK15; PVK24; PVK27; PVK31);
- **11** seisund **hea, kuid ohustatud**, (PVK1; PVK3; PVK4; PVK8; PVK9; PVK12; PVK20; PVK21; PVK24; PVK28 ja PVK29).

Tegelikuses on riiklik seirevõrk hõre ja seetõttu hinnangud suurema osa testide alusel madala usaldusväärusega. Eelmisel hindamisel kasutati ka nitraaditundliku ala (NTA) seire kaevu. Eelmisel istungil otsustati, et vaja oleks ka seekord nende seirekaevudega arvestada, et oleks seisundid võrreldavad. Seda ka tehti, kuid suuri muudatusi see hindamise tulemustes kaasa ei toonud.

Eelmisel istungil tekkis küsimus seoses ammooniumiooni ja keemilise hapnikutarbe sisaldusega põhjavees - kas nende näitajate muutused on põhjustatud inimtegevusest või on looduslikult kõrgendatud sisaldused. Otsustati, et igal juhul vajavad põhjaveekogumid nr 14,15 ja 16 hinnangud aruandes täiendamist ja täiendavat selgitust viidetega metoodika kitsendustele ja NTA seirele. Uuringut oli vastavalt esitatud kommentaarile täiendatud.

Vaja oli täiendavalt kaaluda, kas metoodilise probleemi tõttu tohib Meltsiveski Kvaternaari põhjaveekogumi koguselist seisundit halvaks hinnata. Meltsiveski kogumi koguselise seisundi halvast seisundis olevaks põhjustas metoodiline probleem. Soovitatakse muuta Meltsiveski põhjaveekogumi piire ning hinnata ümber selle loodulik ressurs. Selleks on vaja modelleerida kogumi nr 28 dünaamilisi ressursse ja hinnata veevahetust ümbritseva põhjaveekogumiga. Meltsiveski põhjaveekogumi koguseline seisund hinnati täiendatud ja parandatud aruandes ümber heaks.

Vaja oli kaaluda, kas Hiiumaa ja Pärnu põhjaveekogumite keemiline seisund on ikka halb. Kogumites on liiga vähe seirekaevu. Nende paigutus ja mittedobivus seireks ei võimalda usaldusväärset keemilist seisundit hinnata. Viimastel aastatel on suurenenud kloriidide sisaldus, kuid see võib olla põhjustatud ka seireproovide võtmisel hoolikamast ja pikaajsemast pumpamisest. Nii Hiiumaa kui ka Pärnu kogumi keemiline seisund hinnati heaks, kuid kogum ohustatuks.

Üldine probleem seisundi hindamisel oli seirevõrgu esinduslikkuse suur puudujääk, mis põhjustas hindamise testide madala usaldusvääruse. Kui seirekaevu on kogumis vähe, siis igal seirepunktil on testi tulemuste suhtes suur mõjuala.

Otsus:

Põhjaveekomisjon oli eelnevalt tutvunud aruandes tehtud paranduste ja täiendustega ja jäi tööga rahule. Komisjonil ei olnud töö kohta täiendavaid kommentaare ega küsimusi ja otsustati uuringuaruanne kooskõlastada. Komisjon on nõus ettepanekuga fikseerida igal aastal kehtiva seireprogrammi kaevude nimekiri EELISes ja kõik muutused põhjendada ja fikseerida EELISes. Samuti on õigustatud ettepanek fikseerida uuringus kasutatud andmed EELISes, et tulevikus oleks võimalik tulemusi taastada ja ei tekiks situatsioon, et järgmine põhjavee seisundi hindaja ei saa eelmise hindamise tulemusi kasutada.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kersti Türk
Juhataja

Kersti Türk
Protokollija